

وقتی دو «جهانگیری» در دولت و بخش خصوصی، ساکنان می‌شوند

۲ برادر؛ در برابر هم یا در کنار هم

معصومه ستوده

یک لانگ‌شات ماندگار. عکسی که شانه‌های کنار هم قرار گرفته، ژنرال‌های سیاسی را در کنار ژنرال‌های اقتصاد به تصویر می‌کشید. نشست که به سوژه بسیاری از عکاسان تیزبین تبدیل شد تا مصاف خانوادگی بخش دولتی و خصوصی را به تصویر بکشاند. زمانی که اسحاق جهانگیری در قامت برادر بزرگتر در نشست مشترک با اتاق

بازرگانی، با مهدی جهانگیری صحبت می‌کرد، صدای به هم پیوسته فلاش دوربین‌ها به گوش می‌رسید. صدایی که نشان می‌داد، حضور اعضای اتاق تهران و ایران در کنار ولی‌الله سیف رئیس بانک مرکزی و محمدرضا نعمت‌زاده وزیر صنعت و معدن واجد اهمیت زیادی نیست، بلکه موضوع مهم؛ سخنان درگوشی دو برادر است که یکی ساکنان بخش دولتی است و دیگری از ساکنان بخش خصوصی.

کمتر فردی گمان می‌برد که دو برادر متولد شده در کوه شاه و بزرگ شده در سیرجان و کرمان، در دو نقطه، روبروی هم در صدر نشینند. یکی ساکن مدیریت در بخش خصوصی تهران را بر عهده دارد و دیگری هدایت کابینه دولت تدبیر و امید را. به همان اندازه‌ای که «اسحاق» آرزوی موفقیت دولت را در تمام عرصه‌ها دارد، در برابر «مهدی» هم امیدوار است که دولت حد و اندازه خود را بداند و اندکی از تصدی‌گری خود بکاهد و اجازه بدهد تا بخش خصوصی نفس تازه کند. به همین دلیل جدال پنهان دو برادر سبب شد تا گفتگوی آنان در هر نشستی به سوژه عکاسان تبدیل شود.

البته بعید به نظر می‌رسد که دو برادر، وجود این تقابل را به رسمیت بشناسند. با این حال بسیاری از تحلیلگران اقتصادی بر این باور هستند که نمی‌توان این نکته را نادیده گرفت که این تقابل وجود دارد هر چند فردی نخواهد تا آن را به رسمیت بشناسد.

تاکنون سخنان زیادی در مورد تعامل همه‌جانبه دولت و بخش خصوصی بیان شده است، اما واقعیت این است که با وجود همه تلاش‌ها این دو بخش نه در کنار هم، بلکه رود روی هم ایستاده‌اند و این یک جدال تاریخی است که حتی انتساب فامیلی هم نتوانسته است، آن را به آرشو بسپارد.

با این حال مهدی جهانگیری همان زمانی که برادر را در جمع بخش خصوصی حاضر دید، ترجیح داد تا از این فرصت بهره‌گرفته و نیاز بخش خصوصی را به اطلاع او برساند هر چند این موضوع را بارها در جمع خانوادگی مطرح کرده باشد. با این وجود، برادر بزرگتر را خطاب قرار داد و از او خواست تا ساکنان اقتصاد کشور را به دست بخش خصوصی بسپارند تا در فضای پساتحریم، اتاق بتواند نقش آفرینی کند. وی در عین حال ابراز امیدواری کرد که استمرار عقلانیت دولت در حوزه پساتحریم ادامه یابد و جلوی شرایط هیجانی بعد از تحریم و انجام حرکات

پوپولیستی گرفته شود.

خواست اتاق بازرگانی به این خلاصه نشد بلکه فعالان اقتصادی در نامه‌ای ۳۶ بندی به معاون اول رئیس جمهور خواستار لغو مصوبه‌های خاص دوران تحریم، حذف نظام قیمت‌گذاری دولتی و ایجاد امکان صدور فرآورده‌های نفتی توسط بخش خصوصی شدند. موضوعی که نشان می‌داد، بخش خصوصی تلاش دارد تا نقش موثرتری را در اقتصاد ایران ایفا کند و دوران پسابرجام، فرصتی است که نباید به این راحتی از دست برود.

انتصاب اسحاق جهانگیری به عنوان معاون اول ریاست جمهوری، به تازگی یک ساله شده بود که مهدی جهانگیری توانست در انتخابات اتاق تهران با ائتلاف برای فردا نایب رئیسی اتاق تهران را در دست بگیرد و تلاش کند تا تحولی در حوزه صنعت و تولید ایجاد کند. از همان زمانی که مهدی جهانگیری برنده رقابت در اتاق تهران شد این سوال برای برخی از تحلیلگران اقتصادی به وجود آمد که آیا حضور مهدی جهانگیری در اتاق تهران به نفع بخش خصوصی خواهد بود یا اینکه بنا بر تحلیل عده‌ای، اتاق تهران که باید تلاش کند بخش خصوصی را زنده و پویاتر از قبل کند، به دولت وابسته‌تر خواهد شد و بخش دولتی بیشتر از قبل، نفوذ خود را در اتاق بازرگانی افزایش می‌دهد. حال باید این نکته را مورد بررسی قرار داد که آیا مهدی جهانگیری قصد دارد تا بستر ساز فعالیت بخش دولتی باشد یا خصوصی. به منظور پاسخ به این سوال بهتر است تا انتخابات اتاق مورد بررسی قرار بگیرد تا در این مورد بهتر بتوان قضاوت منصفانه‌ای داشت.

خانه‌تکانی در اتاق

یک سال پیش در چنین روزهایی انتخابات اتاق بازرگانی برگزار شد و نتیجه آن زلزله‌ای در ساختمان وزرا برپا کرد. بسیاری از بازاربان قدیم در اقدامی غیرمترقبه جای خود را به جوانان تازه‌نفسی دادند که آینده دیگری را برای اتاق متصور بودند و از تفکرات سنتی فاصله گرفته بودند. ثبت‌نام مهدی جهانگیری برادر اسحاق جهانگیری، مرتضی عراقچی برادر عباس عراقچی، حمید عارف فرزند محمد رضا عارف، محسن نهان‌دیان فرزند محمد نهان‌دیان موجب شد که این اندیشه قوت بگیرد که دولت در صدد است تا اتاق را در اختیار بگیرد. حتی زمانی که لیست ائتلاف برای فردا پیروز شد برخی از منتقدان از آن به عنوان انقلاب فیروزه‌های در ساختمان وزرا یاد کردند. آن زمان این ارزیابی ارائه شد که دست‌های پنهان مانع از ریاست‌ال اسحاق شدند. مرور نتایج نشان می‌دهد که بکارگیری این عنوان چندان درست نیست که اینک در بین افرادی که با دولتی‌ها نسبت خانوادگی داشتند تنها مهدی جهانگیری توانست به نایب رئیسی دست یابد.

به نظر می‌رسد بیش از این که شایعه دخالت دولت در انتخابات اتاق درست باشد باید این نکته را مورد بررسی قرار داد که وجه تمایز مهدی جهانگیری با سایر کسانی که نسبت فامیلی با دولت‌مدان داشتند، چیست؟ واقعیت این است که

